

Diarienummer:
IMY-2025-3520

Ert diarienummer:
Ju2025/00311

Datum:
2025-04-25

Yttrande över Hyra anstaltsplatser utomlands (Ds 2025:1)

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

IMY lämnar följande synpunkter.

Avgränsning av vilka länder som det kan vara aktuellt att hyra anstaltsplatser i (avsnitt 5.6)

IMY anser att lagförslagen bör begränsas till förhyrning av anstaltsplatser i EU- eller EES-länder. I promemorian görs bedömningen att förhyrning av anstaltsplatser bör ske inom EU och EES. Inom det området är skyddet för personuppgifter harmoniserat genom den EU-rättsliga dataskyddsregleringen, vilket utgör en väsentlig skillnad jämfört med länder utanför EU och EES (så kallade tredjeländer). Samtidigt uppfattar IMY att promemorians lagförslag, till exempel 2 kap. 2 a § fängelselagen (2010:610), inte medför någon begränsning till förhyrning av anstalter inom EU och EES. Förslaget tycks således möjliggöra förhyrning även i tredjeländer, vilket IMY anser att det inte bör göra. IMY understryker att ytterligare utredning skulle krävas innan det kan avgöras om förhyrning av anstaltsplatser i tredjeland är möjlig. Det skulle bland annat behöva analyseras om och hur ett tillräckligt skydd kan säkerställas för de intagnas och övriga berörda personuppgifter.

Personuppgiftsansvar vid placering i anstalt utomlands (avsnitt 19.1)

IMY instämmer i promemorians bedömning att utgångspunkten bör vara att Kriminalvården så långt som möjligt ska vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som aktualiseras vid förhyrning av anstaltsplatser utomlands. Detta för att skyddsnivån för intagna, besökare och övriga registrerade i möjligaste mån ska vara densamma som vid anstaltsplacering i Sverige. Exempel på problematik som annars kan uppstå är att registrering av personuppgifter sker på andra språk än svenska och att enskilda behöver kontakta utländska myndigheter, i stället för svenska, vilket kan göra det svårare för enskilda att tillvarata sina rättigheter.

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

IMY understryker mot den bakgrunden vikten av att överenskommelsen mellan Sverige och det mottagande landet samt de faktiska arbetssätten utformas på ett sådant sätt att Kriminalvården så långt som möjligt blir personuppgiftsansvarig. Det behöver i överenskommelsen också tydliggöras var gränsen för personuppgiftsansvaret går. I den mån myndigheter i det mottagande landet blir

personuppgiftsansvariga behöver det, i den fortsatta beredningen, övervägas om det behövs arrangemang som underlättar för de registrerade att utöva sina rättigheter och för att säkerställa en effektiv tillsyn. Det kan till exempel vara fråga om att relevant information översätts till svenska eller arrangemang som möjliggör för registrerade att utnyttja sina rättigheter genom att vända sig till svenska myndigheter som i sin tur sköter kontakterna med den utländska myndigheten.

Tillämplig lagstiftning (avsnitt 19.2)

IMY instämmer i promemorians bedömning att utformningen av brottsdatalagen (2018:1177) (BDL) och lagen (2018:1699) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område (KV-BDL) inte medför någon begränsning av lagarnas territoriella tillämpningsområde. Lagarnas ordalydelse innebär således inte något hinder mot att de tillämpas när Kriminalvården bedriver verksamhet i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Som framgår under nästa rubrik ska dock den utsedda tillsynsmyndigheten vara behörig inom sin egen medlemsstats territorium enligt dataskyddsdirektivet. Detta skulle kunna bidra till viss osäkerhet när det gäller frågan om vilket lands lag som är tillämplig vid anstaltsplacering utomlands. Det är därför angeläget att frågan, i enlighet med promemorians bedömning, regleras i överenskommelsen med det mottagande landet.

I sammanhanget vill IMY lyfta fram att det finns territoriella begränsningar i kamerabevakningslagen (2018:1200) (KBL). Av 4 § 1 KBL framgår nämligen att lagen endast gäller om den sker med *utrustning som finns i Sverige* och den som bedriver bevakningen är etablerad i Sverige eller i tredjeland. KBL är alltså inte tillämplig vid kamerabevakning utanför Sveriges gränser, något som inte berörs i promemorian. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det därför övervägas om det bör införas reglering som innebär att KBL är tillämplig när Kriminalvården kamerabevakar förhrydda anstalter utomlands.

Tillsyn och granskning (avsnitt 18.2.4 och 18.3)

IMY instämmer i promemorians bedömning att de tillsynsorgan som bedriver granskning av Kriminalvårdens verksamhet i Sverige bör ha motsvarande mandat när det gäller myndighetens verksamhet i ett annat land. IMY instämmer också i promemorians bedömning att det i överenskommelsen mellan Sverige och det mottagande landet bör tas in bestämmelser som ger svenska tillsynsmyndigheter mandat att utöva tillsyn i det mottagande landet.

IMY anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet behöver analyseras om EU-regleringen innebär ett hinder mot att IMY utövar tillsyn på en annan medlemsstats territorium. I promemorian framförs inte några egentliga skäl för bedömningen att det inte krävs några författningsändringar för att möjliggöra IMY:s tillsyn av Kriminalvårdens personuppgiftsbehandling vid anstaltsplacering utomlands. IMY gör antagandet att utredningen grundar bedömningen på samma skäl som anges för JO och JK, dvs. att det inte finns något formellt hinder i gällande regelverk mot att IMY utövar tillsyn över verksamhet som staten bedriver utomlands.¹ IMY konstaterar dock

¹ Sid. 304 i promemorian.

att dataskyddsförordningen² och dataskyddsdirektivet³ stadgar att den utsedda tillsynsmyndigheten ska vara behörig "inom sin egen medlemsstats territorium".⁴ Det framstår i och för sig som en rimlig slutsats att den EU-rättsliga regleringen inte utgör ett hinder mot en folkrättslig överenskommelse mellan två medlemsstater att fastlägga tillsynsansvaret för en myndighets personuppgiftsbehandling på den andra statens territorium. Eftersom frågan inte berörts i promemorian behöver det dock i det fortsatta lagstiftningsarbetet analyseras djupare om EU-regleringen innebär ett hinder mot en sådan överenskommelse.

Detta yttrande har beslutats av stf. generaldirektören David Törngren efter föredragning av juristen Elisabeth Hedborg. Vid den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Charlotte Waller Dahlberg, enhetschefen Jonas Agnvall och rådgivaren Victor Hagstedt medverkat.

David Törngren

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut.

⁴ Artikel 55 dataskyddsförordningen, artikel 45 dataskyddsdirektivet. Det framgår dock inte av BDL eller KV-BDL.